

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobců: **a) L. V. a b) V. V.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 3/5, Brno, v řízení o námitce podjatosti vznesené žalobkyní a) ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Ads 333/2016,

t a k t o :

Soudci šestého senátu Nejvyššího správního soudu JUDr. Tomáš Langášek, JUDr. Petr Průcha a Mgr. Jana Brothánková **n e j s o u** vyloučení z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 6 Ads 333/2016.

O d ů v o d n ě n í:

[1] Žalobkyně a) [dále jen „stěžovatelka“] podala kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 2. 12. 2016, č. j. 62 A 116/2015 – 96. V průběhu řízení o podané kasační stížnosti, které je vedeno u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Ads 333/2016, stěžovatelka namítla podjatost všech soudců Nejvyššího správního soudu. Z obsahu podání plyne, že důvod podjatosti charakterizuje jako objektivně systémový, neboť vede spory s žalovaným jakožto s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, do jehož působnosti spadají nepochybně i soudci Nejvyššího správního soudu (zejména mají-li nezletilé děti). O soudcích a jejich rodinách tak může žalovaný shromažďovat citlivé informace. Dalším důvodem je skutečnost, že stěžovatelka vede jiné (obdobné, ale nespecifikované) spory i s Nejvyšším správním soudem, resp. s jeho předsedou.

[2] K námitce se vyjádřili všichni soudci šestého senátu Nejvyššího správního soudu. Uvedli, že se necítí být podjatí, nemají ke stěžovateli ani k věci žádný vztah, stěžovatelku ani ostatní účastníky řízení osobně neznají. Dále uvedli, že žalovaný jako orgán sociálně-právní ochrany dětí s nimi žádné řízení nevede a není jim ani známo, že by o nich shromažďoval údaje na úseku sociálně-právní ochrany dětí.

[3] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že námitka podjatosti není důvodná.

[4] Jakkoli stěžovatelka svou námitkou míří proti soudcům Nejvyššího správního soudu obecně, je třeba ji primárně vztáhnout k zákonným soudcům v dané věci, tj. vůči

soudcům šestého senátu. Z judikatury Nejvyššího správního soudu totiž vyplývá, že účastník řízení může namítat podjatost pouze u toho soudce, který bude v jeho věci rozhodovat (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. Nao 103/2008 – 79).

[5] Garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce, patří mezi integrální součásti práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Nestrannost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky). Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich zástupcům). Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží našla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širě, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý vztah. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04).

[6] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[7] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[8] Důvod vyloučení uvedený stěžovatelkou se týká všech soudců Nejvyššího správního soudu, což by mohlo znamenat, že o věci nemůže rozhodovat nikdo. Takový závěr však nelze přijmout, neboť vyloučení všech namítaných soudců u rozhodování o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 2. 12. 2016, č. j. 62 A 116/2015 – 96, by ve výsledku paralyzovalo celý justiční systém. Nebyl by zde totiž nikdo, kdo by o kasační stížnosti mohl rozhodnout, což mimo jiné i Evropský soud pro lidská práva ve své judikatuře označil za nepřípustné (srov. *Debled proti Belgii*, rozsudek ze dne 22. 9. 1994, č. 13839/88, § 37, nebo *Harabín proti Slovensku*, rozsudek ze

pokračování

dne 20. 11. 2012, č. 58688/11, § 139). Obdobný závěr ostatně přijal Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 – 56, kde konstatoval, že „[p]ři rozhodování o vyloučení soudce je třeba mít na paměti též zachování funkčnosti soudu, resp. zákaz *denegationis iustitiae*, z čehož plyne, že výklad a aplikace ustanovení o vyloučení soudců nemohou vyústit v situaci, kdy již nebudou žádní soudci, kteří by o věci mohli rozhodovat - proto na vyšších stupních soudní soustavy, kde jsou možnosti substituce vyloučeného soudce omezenější, je namístě zaujmout k vylučování soudců přístup restriktivnější než na nižších stupních soudní soustavy, kde je řešení procesní situace v důsledku vyloučení soudců snazší, včetně možnosti přikázání věci jinému věcně příslušnému soudu.“ Z citovaného usnesení je nutno vyvodit, že každý soudce si při rozhodování musí počínat jako profesionál a měl by tedy být schopen oddělit záležitosti své příslušnosti ke konkrétnímu soudu, včetně vztahů s kolegy, od své rozhodovací činnosti.

[9] Reálné pochybnosti o podjatosti namítaných soudců tak s ohledem na výše uvedené může vyvolat pouze konkrétní tvrzení stěžovatelky týkající se vztahu soudců k projednávané věci, jejím účastníkům či zástupcům. Obecnou námitku, že soudci šestého senátu mohou být jako rodiče nezletilých dětí objektem zájmu žalovaného jakožto orgánu sociálně-právní ochrany dětí a že cítí sounáležitost k Nejvyššímu správnímu soudu, se kterým stěžovatelka vede jiné nespecifikované spory, a jsou proto vyloučeni z rozhodování o kasační stížnosti, nepovažuje Nejvyšší správní soud bez uvedení dalších konkrétních tvrzení za dostatečně důvodnou k vyvolání pochybností o podjatosti soudců. Soudci šestého senátu sami uvedli, že se ve věci necítí být podjati a ani jim není znám důvod zakládající jejich případnou podjatost. V této souvislosti lze poukázat i na usnesení ze dne 28. 5. 2014, č. j. Nao 163/2014 - 29, kde Nejvyšší správní soud mimo jiné konstatoval, že důvodem pro vyloučení soudců správního úseku krajského soudu nemůže být bez dalšího skutečnost, že žalobce vede souběžně u jiného soudu jiný spor, v němž je žalován krajský soud, jehož soudci by měli být podjati, a to ani tehdy, pokud se obě řízení týkají obdobné právní problematiky.

[10] Konkrétní důvod zavádající pochybnostem o nestrannosti rozhodujících soudců nezakládá ani fakt, že v jiném řízení za žalovaný Nejvyšší správní soud vystupuje jeho předseda JUDr. Josef Baxa. Tento soudce není soudcem senátu projednávajícího kasační stížnost a nemůže se tak projednávání a rozhodování dané věci vůbec účastnit, a to ani v případě dlouhodobé nepřítomnosti některého ze soudců šestého senátu. Ani z funkce předsedy Nejvyššího správního soudu mu žádný vliv na rozhodování ve věci šestým senátem nepřislúší. Z titulu této funkce mu přísluší pouze role organizační a reprezentační, v žádném případě však možnost jakkoliv zasahovat do rozhodovací činnosti jiných soudců (srov. usnesení ze dne 10. 10. 2003, č. j. Nao 34/2003 - 37).

[11] Nejvyšší správní soud dospěl v posuzované věci k závěru, že nejsou naplněny podmínky pro to, aby soudci JUDr. Tomáš Langášek, JUDr. Petr Průcha a Mgr. Jana Brothánková byli vyloučeni z projednání a rozhodnutí vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Ads 333/2016. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. března 2017

Mgr. David Hipšr
předseda senátu